

Περί Τέχνης και Πολιτισμού

ΚΡΙΤΙΚΗ - ΘΕΑΤΡΟ

«Η χαρτοπαίχτρα» από το ΘΟΚ

«Η χαρτοπαίχτρα» του Δημήτρη Ψαθά από το ΘΟΚ. Σκηνοθεσία Κώστα Δημητρίου. Σκηνικά - κοστούμια Νίκου Κουρούση. Παίζουν: Λένια Σορόκου, Κώστας Βήχας, Χριστίνα Παυλίδου, Αντώνης Κατσαρής, Αννίτα Σαντοριναίου, Ευτύχιος Πουλλαϊδής, Μαρία Μίχα, Γιώργος Τσιάκκας, Ανδρέας Μουσουλιώτης, Λέανδρος Παναγιωτίδης, Κωστάκης Κωνσταντίνου, Νεόφυτος Νεοφύτου, Ανδρέας Τσουρής, Δημήτρης Ξύστρας, Παντελής Παπακωνσταντίνου, Σοφία Καλλή, Αλκηστή Παυλίδου.

Ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ Αντρέας Μέσης προκάλεσε το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του θεατρόφιλου κοινού για το ανέβασμα της «Χαρτοπαίχτρας» του Δημήτρη Ψαθά στο ΘΟΚ, όταν στη συνέντευξη του στη Μαρίνα Σχίζα («Φιλελεύθερος» 15 Σεπτεμβρίου 1993) αποκάλυψε πόση σημασία δίνει στην εισαγωγή στο ρεπερτόριο του θιάσου αυτού του συγκεκριμένου έργου και άλλων παρόμοιων του είδους του. Παραθέτω απόσπασμα από τη συνέντευξη του:

Μ.Σ.: Να πάμε λίγο στο φετινό ρεπερτόριο, κ. Μέση. Αρχικά σας εκφράζει, όπως έχει διαμορφωθεί;

Α.Μ.: Εν μέρει. Ήταν έτοιμο ήδη και δεν μας έπαιρνε ο χρόνος να το αλλάξουμε. Αλλάξαν δυο-τρία έργα που κατά την άποψη μου είναι πιο «εύπεπτα» για τον κόσμο. Έχουμε καταφέρει να διώξουμε τον κόσμο από το θέατρο... μέσα από τις μελέτες που κάναμε πιστεύω ότι πρώτιστα πρέπει να ασχοληθούμε με το είδος του θεάτρου που ανεβάζουμε. Να κάνουμε τον κόσμο να έρθει να δει τα βάζα του, να γελάσει.

Μ.Σ.: Έχετε συγκεκριμένες προτάσεις;

Α.Μ.: ... φέτος εγώ έβαλα τη «Χαρτοπαίχτρα» για δοκιμή να αποδείξω ότι ο Ψαθάς δεν είναι το φθηνό θέαμα όπως θέλουν να τον παρουσιάσουν οι κουλτουριάρηδες. Θέλω να δοκιμάσω να παίξει ο ΘΟΚ Φον Δημητράκη, να παίξει Σακελλάριο. Πιστεύω ότι πρέπει να στρέψουμε τον κόσμο σ' αυτό το είδος, να τον εκπαιδεύσουμε θεατρικά και ύστερα να τον πάρω να δει κάτι πιο δύσκολο...».

Ο Αντρέας Μέσης έβαλε τη «Χαρτοπαίχτρα» ένα «εύπεπτο» έργο στο ρεπερτόριο του ΘΟΚ μετά από τα «δύσκολα» που προηγήθηκαν για να εκπαιδεύσει το κοινό θεατρικά. Όμως το κυπριακό κοινό είναι άριστα εκπαιδευμένο στο επίπεδο της «Χαρτοπαίχτρας» και του Σακελλάριου χάριν στη μακροχρόνια επαφή με τον Ελληνικό κωμικό κινηματογράφο, στις σταθερές για πολλά πολλά χρόνια προτιμήσεις όλων των ερασιτεχνικών θεατρικών σχημάτων, στις προηγούμενες όχι σπάνιες φαρσοκωμικές «οάσεις» στην ερημιά του «δύσπεπτου» ρεπερτορίου του ΘΟΚ.

Εκείνο που το θεατρικό κοινό της Κύπρου μπορεί να χρειάζεται είναι το ακόνισμα των αισθητικών κριτηρίων του και η εκλέπτυνση του καλλιτεχνικού του γούστου μέσω μιας πιο σταθερής, μόνιμης και προγραμματισμένης επαφής με το κλασσικό και σύγχρονο ποιητικό δραματολόγιο. Χρειάζεται επίμονη εξάσκηση στη λήψη του κλασσικού θεατρικού λόγου (για να μην αναγκάζονται οι σκηνοθέτες να τον αντικαθιστούν με θέαμα).

Οι σπασμωδικές ρεπερτοριακές κινήσεις δεν αποδίδουν. Το κλασσικό δραματολόγιο έχει γίνει το παγκόσμιο μέσο μαζικής Διαχρονικής και Διεθνικής Επικοινωνίας που συνδέει αισθητικά, κοσμοθεωρητικά, τους λαούς που προέρχονται από τόσο διαφορετικούς πολιτισμούς. Δεν θέλουμε να συνδεθούμε και μεις με το θεατρικό δίκτυο; Προτιμούμε να ψάχνουμε να βρούμε ξανά και ξανά στα ρηχά νερά της ελληνικής φαρσοκωμωδίας αφορμές (διότι αφορμές είναι, και όχι βαθιές πηγές) για γέλιο και ψυχαγωγία; Φυσικό είναι τότε και ο Τσέχωφ να παρουσιάζεται ξαφνικά στην κυπριακή σκηνή σαν ένας παράξενος και ακαταλαβίστικος ξένος και φυσικό είναι οι αντιδράσεις για την αναπάντεχη αυτή συνάντηση να κυμαίνονται στα πλαίσια «τι τις θέλουμε τις φιλοσοφίες του Τσέχωφ σήμερα στην Κύπρο» και ο Τσέχωφ δεν προσφέρει, τίποτα στην ανύψωση του αγωνιστικού πνεύματος του λαού μας». Ο Τσέχωφ όπως και ο Ευριπίδης, ο Σαίξπηρ, ο Μολιέρος, και... και... και... συμβάλλουν στην ανύψωση του πνεύματος του λαού μας, αυτό δεν χωρεί αμφιβολία. Αν όμως ο κ. Αντρέας Μέσης (και αναφέρομαι στον ίδιο προσωπικά διότι και αυτός χρησιμοποιεί στις σημαντικές εκφράσεις όπως «φέτος εγώ έβαλα τη «Χαρτοπαίχτρα» και «θέλω να δοκιμάσω να παίξει ο ΘΟΚ», ρήματα στο πρώτο πρόσωπο) δεν κάνει σωστούς υπολογισμούς αν νομίζει ότι στρέφοντας τον κόσμο στο εύπεπτο είδος τον εκπαιδεύει για «κάτι πιο δύσκολο».

Δεν άφησα στον εαυτό μου χώρο να γράψω για την παράσταση. Αλλά δεν έχω να πω πολλά πράγματα. Αν έλειπε κάτι από την παράσταση της «Χαρτοπαίχτρας» ήταν η αθωότητα που συνόδεψε τις παλιές θεατρικές και κινηματογραφικές επιτυχίες βασισμένες στα έργα του Ψαθά, αλλά και τις σημερινές ερασιτεχνικές θεατρικές παραγωγές των έργων του. Οι ηθοποιοί, ο σκηνοθέτης, ο σκηνογράφος δεν μπορούν να πάρουν «τοίς μετρητοίς» το κείμενο να στραφούν πίσω στο χρόνο και να μας πάρουν μαζί τους. Η σκηνοθετική, σκηνογραφική και υποκριτική άποψη ήταν μετωπική, δίχως μια υπολογιστική μετακίνηση προς στυλ ρετρό προς τη νοσταλγία των περασμένων εποχών που θα μπορούσε να σώσει πολλά πράγματα. Προχειρότητα των σκηνικών (η ίδια κρεμάστρα με το ίδιο παλτό μεταπηδάει από το ένα διαμέρισμα στο άλλο, το έργο του Μοντιλιάνι που όλοι οι θεατές στα δεξιά της αίθουσας το βλέπουν από την αρχή στο σπίτι της κυρίας Αλέκας, ξαφνικά κοσμεύει το σπίτι της κυρίας Λιλής), ο φανερός σνομπισμός προς το ρόλο του Αντώνη Κατσαρή (χαράς το κείμενο που ήθελε και υποβολέα) δεν με πείθουν ότι ο Πρόεδρος του Δ.Σ. έπειθε τους συντελεστές του έργου για τη σημαντικότητα της αποστολής της «Χαρτοπαίχτρας».

Δεν θα θυμηθώ την κ. Αλέκα και την κ. Μαριγώ όταν θα σκέφτομαι πόσο καλές ηθοποιοί είναι οι Αννίτα Σαντοριναίου και η Λένια Σορόκου, αλλά το «χαμένο παιδί» τις «Φοίνισσες» (για την πρώτη) το «Καληνύχτα μητέρα» το «Ρωμαίο και Ιουλιέττα» για τη δεύτερη.

Σ' ένα άλλο σημείο της συνέντευξης του ο κ. Μέσης μιλά για τα μουσικά ελεύθερα θέατρα τα οποία παίζουν «μια ποιότητα έργων». Από εκεί υπάρχει ένα τεράστιο κενό και από εκεί αρχίζει ο ΘΟΚ. Αυτό το τεράστιο κενό δεν καλύπτεται από κανένα. Αυτό το τεράστιο κενό πρέπει να διανύσει ο κρατικός μας θίασος πλησιάζοντας στη «μια ποιότητα» των μουσικών θεάτρων. Μα είναι αυτοί οι θίασοι που περνούν σήμερα τρομερή οικονομική κρίση, πληγωμένοι ίσως και θανάσιμα από τα πέντε κανάλια της τηλεόρασης. Ενώ οι ελεύθεροι θίασοι ρεπερτορίου τα οποία «κακώς ακολουθούν τα βήματα του ΘΟΚ» (Α. Μέσης), έχουν σταθερό κοινό και σοβαρές ποιοτικές δουλειές παίζοντας από τα «δύσκολα».

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ